

Сеидба на маслодајна репа

Маслодајната репа ако добро се вкорени до настапувањето на ниските температури, во сува почва може да издрже до -15°C , а под снежна покривка до -25°C . Во влажна почва може да измрзне на -7 до -10°C .

За нормален развој од големо значење е, да има доволно влага во почвата за време на сеидбата, и подоцна во фаза на вкоренување. Не поднесува високи подземни води, како и задржување на вода во почвата во текот на зимата и раната пролет, бидејќи коренот гние.

Во периодот на цветање и налевање на зрното, при недоволна влажност на воздухот, при суви и топли ветрови, се скратува цветањето, голем број цветови не се оплодуваат, а приносот на семе силно се намалува.

Маслодајната репа најдобро успева на плодна и отцедна почва. На помалку плодна почва успешно се одгледува само ако добро се ѓубри со органски и минерални ѓубрива. Не поднесува почви со кисела реакција, а најдобро успева на pH 6,6-7,6.

Маслодајната репа треба да се одгледува во плодоред. Не треба да се одгледува во монокултура, бидејќи на тој начин постои опасност од зголемување на штетните инсекти и болести. Најдобри предкултури, се раниот компир и раниот зеленчук, а потоа стрните жита.

Основната обработка на почвата се изведува на длабочина до 30 см, во зависност од типот на почвата. По орањето треба да се затворат браздите и да се израмни површината, бидејќи

со тоа се олеснува предсеидбената припрема.

Со предсеидбената обработка површинскиот слој треба да биде максимално обезбеден со влага, и со таква структура што ќе овозможи ситното репино семе да се посее плитко, но во поволни услови.

Оптималното ѓубрење на маслодајната репа е основен предуслов за добивање на високи приноси. Добро реагира на примена на органските и минералните ѓубрива. Во наши агроеколошки услови маслодајната репа треба да се ѓубри со 120-160 кг/ха азот, 80-120 кг/ха фосфор и 140-180 кг/ха калиум. Половина количина на фосфор и калиум се внесува пред орањето, а другата половина со предсеидбената припрема. Азотното ѓубриво $1/3$ се внесува со предсеидбената припрема, а $2/3$ во пролет со прихраната. Употребата на преголеми количини на азот во есен влијае на пребуен раст и лесно доаѓа до измрзнување.

Оптималниот рок за сеидба на маслодајната репа е крајот на август и почетокот на септември. Овој краток рок за сеидба треба да се испочитува заради развојот на растенијата до почетокот на зимата, односно до првите мразеви. На приносот

негативно се одразува како прераната, така и предоцната сеидба. Со прераната сеидба во текот на есента се развива пребуен посев, и таквите растенијата се неотпорни на студ. Предоцната сеидба има уште понегативно влијание, бидејќи тогаш растенијата во зима влегуваат недоволно развиени и лесно измрзнуваат.

Сеидбата се врши во редови, со житна сеалка на растојание од 25 см, а на длабочина од 1,5-2,5 см. Потребната количина на семе за сеидба зависи од сортата и се движи од 4-6 кг/ха и треба да се обезбеди склоп од 60-75 растенија на м². Масата на 1000 зрна семе изнесува 3,7-8,0 грама. Потребната количина на семе се одредува со помош на формулата: $Kc = \frac{Br \times M \times 100}{P \times C}$. **Kc**-количина на семе, **Br**-број на на растенија на м², **M**-масана 1000 семиња во грами, **P**-ртливост во %, **C**-чистота.

Во услови на суша, по сеидбата треба да се изврши валање на почвата со цел да се воспостави подобар контакт на семето со почвената влага.

За сузбивање на плевелите во маслодајната репа, пред сеидба со инкорпорација може да се користат хербицидите: Gamit 4 EC, Trefgal, Triflurolin, Treflan, Trikerin и др. Покрај наведените хербициди за сузбивање на едногодишните теснолисни и широколисни плевели, може да се користат и хербицидите на база на алахлор (Alonex 48 EC, Alahlor 480, Alahlor E 48 и др) после сеидба но пред никнење, или Lontrel-100 или Pikogal за сузбивање на едногодишни и повеќегодишни широколисни плевели, кога маслодајната репа е во фаза на 2 листа, односно 10-15 см. висина. За сузбивање на самоникната пченица и јачмен и други едногодишни и повеќегодишни теснолисни плевели можат да се користат хербицидите: Targa super, Fuzilade, Leopard 5 EC и др.

Маслодајната репа ја напаѓаат голем број на штетници. Во есенскиот дел на вегетацијата економски значајни штетници се: репината лисна оса, црната репина пипа, репиниот бухач, совица и др. Тие ги оштетуваат младите растенија и често доаѓа до проредување или потполно уништување на посевот. Намалувањето или целосно сузбивање на оваа група на штетници може да се изврши со сеидба на третирано семе со инсектициди (Cruiser 350 FS, Gaucho 600 FS ili Furadan 35 ST), а по потреба може да се изврше и дополнително третирање со: Decis 2,5 EC, Fastac 10 EC, Talstar 10 EC и др.

Најопасни штетници во пролет се: репиниот сјајник и некои видови на пипа. Репиниот сјајник ги оштетува цутните папки, пипата стеблото и лисните дршки. Третирањето се врши кога во фаза на бутонизација се утврдат најмалку 3 сјајници по растение со препаратите: Actellic 50, Nurelle-D, Decis 2,5 EC, Calypso 480-SC и др.

На маслодајната репа може да дојде до појава на болести како што се: пламеница, темна дамкавост на лисјата, суво гниење, бело гниење и др. При нивна појава треба да се врши хемиско третирање на посевот.

Во одгледувањето на маслодајната репа моментот на жетвата има големо значење на висината и квалитетот на приносот. Жетвата се изведува со житни комбајни на кои треба да се направи адаптација за жетва на маслодајна репа. Зрее неравномерно, а на полно созреаните плодови лесно пукаат и семето лесно се осипува. Кон жетва се пристапува штом посевот ќе ја промени бојата, а максималната влажност не е повисока од 11% за да може семето да се складира.